

M_05_24_IRK.31.m.

FELKÉSZÍTŐ ANYAG A VIZSGÁZTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ SZAKEMBEREK RÉSZÉRE

Jogszabályi háttér: a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Szkt.), valamint a szakképzésről szóló törvény, valamint a végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet továbbiakban: Szkr.).

Jelentősen átalakult a szakképző intézmények struktúrája, alapvetően megváltozott az oktatás, képzés szerkezete, változások történtek a vizsgáztatás rendszerében is.

A tájékoztatóban az új típusú szakmai vizsgához, vizsgáztatáshoz kapcsolódó részeit, a szakmai vizsgák megmaradó (korábbi vizsgáztatási rendszerből átvett) és változó elemeit, szabályait mutatjuk be.

I. Az új szakképzési rendszeről

Az átalakult szakképzési rendszer meghatározó intézményeiként szerepelnek továbbra is a szakképzési centrumok, amelyek szakképzési feladataikat a szakképző intézményeik által látják el. Az új jogszabályi környezetben a korábbi szakiskolák, speciális szakiskolák, valamint az új, nemzeti köznevelésről szóló törvény (a továbbiakban: Nkt.) szerinti szagimnáziumok nem tartoznak az Szkt. által definiált szakképző intézmények közé (noha sajátos szabályozás, Nkt. szerinti kerettantervek alapján folytathatnak egyes szakmák, részsakmák és szakképesítések megszerzésére irányuló képzéseket).

Jelentős változás, hogy megszűnt az Országos Képzési Jegyzék (OKJ), helyét egy új, kettős szakmastruktúra vette át.

A kizárólag szakképző intézményekben megszerezhető – új megnevezésükkel – *szakmákat* a jogszabályban (az Szkr. mellékletében) kiadott Szakmajegyzék tartalmazza (Szkt. 10. §). Ebben kevesebb szakma szerepel, mint az OKJ-ban, mert kizárólag iskolarendszeren kívüli képzésben megszerezhető szakképesítések már nem itt szerepelnek és a korábbi OKJ-s szakképesítések közül is több átalakításra, összevonásra került. (A Szakmajegyzék az összetettebb, bonyolultabb foglalkozások, munkakörök, tevékenységi körök ellátására képesítő, hosszabb képzési idejű szakmákat tartalmazza.)

A felnőttképzés rendszerében megszerezhető képesítések továbbra is *szakképesítés* megjelölést kaptak, viszont nem maguk a szakképesítések, hanem a megszerzésükre irányuló szakmai képzések ún. programkövetelményei szerepelnek hivatalos jegyzéken. (Szkr. 16-19. §-ok) (A programkövetelmények jegyzékében az egyszerűbb vagy speciálisabb területre képesítő, rövid képzési idejű, illetve gyorsabban változó tartalmú képzések jelenhetnek meg.)

A Szakmajegyzékben szereplő szakmák szakmai tartalma ún. képzési és kimeneti követelményekben kerültek meghatározásra, amelyek nem jogszabályban, hanem a szakképzésért felelős miniszter hivatalos kiadványaként, az általa vezetett minisztérium honlapján kerülnek közzétételre.

A Szakmajegyzékben szereplő szakmák alapvetően két csoportba sorolhatók, mint eddig is: 1. alapfokú iskolai végzettségre épülő szakmák

2. az érettségi végzettségre épülő (jellemzően technikus) szakmák.

A szakképző intézmények közül az alapfokú iskolai végzettségre épülő szakmákat a szakképző iskolákban, az érettségi végzettségre épülő szakmákat a technikumokban lehet megszerezni.

A szakképző iskolai képzés jellemzően 3 éves és a képzés közismereti tartalmat is magában foglal.

Szakképző iskolában érettségi végzettséggel is lehet szakmát szerezni, ekkor a képzés közismereti tartalom nélküli és kétéves.

A technikumokban a képzés jellemzően 5 éves és a képzés végén egyszerre érettségi végzettséget és szakmát is ad. [Az érettségi vizsga egyes vizsgatárgyai az utolsó évet megelőző tanévben előrehozott érettségi vizsgaként teljesíthetők (Szkr. 258. §), a szakmai vizsga eredménye pedig emelt szintű érettségi vizsgatárgynak számít (Szkt. 92. §).]

A technikumokban szintén be lehet kapcsolódni a képzésbe érettségi végzettségi után, ekkor a képzés szintén csak szakmai tartalommal bír és 2 éves.

Az új szakképzési rendszerben a szakképző intézményben a Szakmajegyzékben meghatározott szakmára felkészítő oktatást szakmai oktatásnak nevezzük.

A szakképző intézményekben kétféle jogviszonyban lehet részt venni a szakmai oktatásban: a tanuló tanulói jogviszonyban, a képzésben részt vevő személy felnőttképzési jogviszonyban áll a szakképző intézménnyel (Szkt. 53. §). Tanulói jogviszony tanköteles kiskorúval, továbbá a nappali rendszerű szakmai oktatásban részt vevő tanulóval hozható létre annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyikben a tanuló a huszonötödik életévét betölti.

Más esetben a szakképzésben részt vevő a felnőttképzésről szóló törvény szerinti felnőttképzési jogviszonyban áll a szakképző intézménnyel.

A szakmai oktatás két szakaszra, ágazati alapoktatásra és ezt követő szakirányú oktatásra tagolódik (Szkt. 74-75. §). A két oktatási szakaszt az ágazati alapvizsga választja el.

A szakképző iskolában az ágazati alapoktatás a 9. évfolyamon, a technikumban a 9. és a 10. évfolyamon zajlik.

A szakirányú oktatás keretében a tanuló elsajátítja a szakma keretében ellátandó munkatevékenységekhez szükséges ismereteket és készségeket, képessé válik azok gyakorlatban

történő alkalmazására, és mindezek eredményeképpen megfelelően felkészülhet a szakmai vizsgára. A szakirányú oktatás – technikumban a harmadik esztendőől (11. évfolyam), szakképző iskolában a második évtől (10. évfolyam) – már nem kizárólag csak a szakképző intézményben, hanem ún. szakképzési munkaszerződéssel duális képzőhelyen is folyhat. (Pontosabban szakképző intézményben a szakirányú oktatás akkor teljesíthető, ha nincs olyan duális képzőhely, amely a tanulót fogadni tudná.)

Ha a tanuló a szakirányú oktatásban szakképzési munkaszerződéssel vesz részt, havonta munkabérere jogosult. A tanuló szakképzési munkaszerződés alapján kapott munkabére akár 3-5-ször magasabb, mint a korábbi tanulószerveződés alapján járó juttatás. A tanuló akár a szakirányú oktatás egészét végezheti a duális képzőhelyen, vállalati körülmények között. Azaz nem csupán a korábbi rendszer szerinti szakmai gyakorlatot töltheti a tanuló a gazdálkodó szervezetnél, hanem egységként kezelve az elméleti és gyakorlati szakmai ismereteket, akár a szakma egészét sajátíthatja el a tanuló a duális képzés keretében, vállalati körülmények között.

Az új rendszerű szakképzésben minden tanuló vagy ösztöndíjat kaphat, vagy – amennyiben szakképzési munkaszerződéssel duális képzésben vesz részt, akkor – pénzbeli juttatásként munkabérere jogosult.

II. A szakmai vizsga új rendszere

Az új szakképzési rendszer szakmai vizsgájának meghatározása: „állami vizsga, amely a szakirányú oktatás során megtanult, a képzési és kimeneti követelményekben az adott szakmára speciálisan előírt szakmai ismeretek elsajátítását országosan egységes eljárás keretében méri” .

A változások:

- Szakmai vizsga csak a szakképző intézményekben oktatott, Szakmajegyzékben szereplő szakmák esetén tehető.
- Szakmai vizsga csak akkreditált vizsgaközpontban tehető le, szakmai vizsgát csak akkreditált vizsgaközpont szervezhet.
- A szakmai vizsga vizsgálbizottsága 3 tagú, azonban feladataik jelentősen eltérnek a korábbiaktól (és nincs vizsgálbizottsági elnök).
- A szakmai vizsga vizsgálbizottságát az akkreditált vizsgaközpont bízza meg.

Az új rendszerben kétféle mérési, értékelési eljárást megvalósító vizsga van.

1. A szakmai vizsga: a *Szakmajegyzékben* szereplő szakmák esetében,
2. A képesítő vizsga, amely a programkövetelményekben megjelölt szakképesítések megszerzésére irányuló vizsgát jelenti.

A két vizsgában közös, hogy mindkettőt csak akkreditált vizsgaközpont szervezheti meg és bonyolíthatja le, ugyanakkor a szakképzés jogszabályi rendszerében (Szkt., Szkr.) szereplő vizsgáztatási előírások kizárólag a *szakmai vizsgák* keretében jelentenek jogszabályon alapuló kötelezettséget (a képesítő vizsgára nincsenek jogszabályi előírások).

A szakmai vizsgáztatás keretében a korábbiaknál számottevően kevesebb szakma tekintetében, és adott időszak vonatkozásában valószínűsíthetően kevesebb szakmai vizsgára is fog sor kerülni.

Az akkreditált vizsgaközpont

Változik a vizsgaszervezők köre, feltételrendszere is.

Az új szakmai vizsgáztatási struktúrában a szakmai vizsgák megszervezését, lebonyolítását önállóan és teljes körű felelősséggel az akkreditált vizsgaközpontok fogják ellátni. A korábban (a kormányhivatalok által kiadott) vizsgaszervezési jogosultsággal rendelkezők az új szakmai vizsgáztatásban nem vehetnek részt.

A Szt. 125. § (9) bekezdése alapján a szakképző intézmények 2025 végéig átmeneti jelleggel megkapták a szakmai vizsgáztatás lehetőségét.

Az akkreditált vizsgaközpontok függetlenek a szakképző intézményektől is, a szakképző intézményekben a szakmai vizsgára felkészülésüket eredményesen teljesített tanulók gyakorlatilag bármelyik akkreditált vizsgaközpontban jelentkezhetnek szakmai vizsgára.

A vizsgaközpont akkreditálható:

- megfelel az MSZ EN ISO/IEC 17024 számú személyek tanúsítását végző testületek általános követelményeit rögzítő szabványban foglaltaknak,
- rendelkezik a szakképzésért felelős miniszter által képzési területenként (KSH KEOR) kidolgozott ún. tanúsítási rendszerkövetelményekben (ikk.hu honlapon) meghatározott feltételekkel,
- rendelkezik az akkreditálási kérelemben megjelölt képzési területhez tartozó valamennyi szakma, illetve szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítés tekintetében legalább egy vizsgahelyszínre vonatkozóan a szakmára, illetve szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítésre meghatározott szakmai, tárgyi és személyi feltételekkel, és azokat folyamatosan biztosítani képes.

Nem lehet csak egy vagy néhány szakma esetében akkreditációt kezdeményezni, hanem kizárólag csak egy (vagy több) képzési terület (annak minden szakmája, szakképesítése) esetén lehet vizsgaközponti jogosultságot szerezni. Emellett lényeges, hogy az akkreditáláshoz nem csak a vizsgáztatással összefüggő jogszabályi feltételek folyamatos meglétét szükséges igazolni, hanem teljesíteni kell a vonatkozó szabvány szerinti követelményeket is.

A vizsgaközpontok akkreditálását a Nemzeti Akkreditáló Hatóság végzi, amely az eredményes eljárást követően akkreditálási okiratot ad ki, amely a rajta feltüntetett időpontig jogosít szakmai vizsga, illetve képesítő vizsga szervezésére. Figyelemmel arra, hogy az akkreditálásra történő felkészülés és az akkreditálási folyamat összetett és hosszabb időt igényel, az új vizsgarendszerre történő átállást segíti továbbá, hogy ha nincs a vizsgáztatni kívánt szakma vagy szakképesítés

esetén akkreditált vizsgaközpont, akkor a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter az Innovatív Képzéstámogató Központ útján gondoskodik a vizsga megszervezéséről.

Az új rendszerben a szakmai vizsgáról, a vizsgabizottságról.

A szakmai vizsga előkészítése:

A szakmai vizsgákat az iskolai rendszerű oktatás, a tanév rendjéhez igazodóan, a korábban megszokott vizsgaidőszakokban (február-március, május-június és október-november hónapban) szervez meg, bonyolítja le.

A részszakmák a korábbi részsakképesítésekhez hasonlóan egyes szakmáknak olyan önállóan elkülöníthető része, amely legalább egy munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzését teszi lehetővé. A részszakmák képzési és kimeneti követelményeit az őket magukba foglaló szakmák képzési és kimeneti követelményei tartalmazzák. A részszakmák képzési ideje jelentősen rövidebb a szakmáénál, nem tud a tanévekhez igazodni. Részszakmák megszerzésére a műhelyiskolaként is működő szakképző iskolákban (hátrányos helyzetűek számára, illetve SNI képzések keretében), valamint felnőttképzésben is van lehetőség. A részszakmák megszerzésére irányuló vizsgák szakmai vizsgák azzal, hogy az akkreditált vizsgaközpont által meghatározott időpontjuknak nem szükséges a vizsgaidőszakokhoz igazodniuk.

A tanulók az általuk tanult szakma szakmai vizsgájára személyesen vagy meghatalmazott útján, írásban jelentkezhetnek a (választott) akkreditált vizsgaközpontnál, az akkreditált vizsgaközpont által meghatározott formában.

A jelentkezéskor kell igazolni a vizsgára bocsátás feltételeinek meglétét és a felmentési kérelmeket.

Az egyes vizsgaidőszakok tekintetében a jelentkezési határidők igazodnak a korábbi rendszerben már megszokott időpontokhoz.

Az akkreditált vizsgaközpont

- a jelentkezések alapján kialakítja szakmánként a vizsgacsoportokat (maximum 32 fő, Szkt. szerinti maximális osztálylétszám) és bejelenti a szakképzési államigazgatási szerv által működtetett elektronikus vizsgarendszerbe,
- megbízza a vizsgafelügyelőt és a vizsgabizottság további tagjait, valamint kijelöli a szakmai vizsga jegyzőjét, az interaktív vizsgatevékenység felügyelőjét és a technikai feltételek folyamatos biztosításáért felelős személyt és elkészíti a lebonyolítási rendet,
- legkésőbb – a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább hét nappal – a vizsgatevékenységek helyszínéről és időpontjáról és a szakmai vizsgával kapcsolatos további tudnivalókról

tájékoztatja a vizsgafelügyelőt, a vizsgabizottság további tagjait, a vizsgázókat és a szakmai vizsga lebonyolításában közreműködő személyeket,

- a tájékoztatással egyidejűleg megküldi a vizsgafelügyelőnek és a vizsgabizottság további tagjainak a projektfeladat leírását és a szakmai vizsga lebonyolításának tervezett rendjét.

A szakmai vizsga előkészítési tevékenységekben az eddigi vizsgáztatási gyakorlathoz, képest egyetlen különbség, a vizsgabizottság akkreditált vizsgaközpont általi megbízása.

Az akkreditált vizsgaközpont a korábbi vizsgaszervezőhöz képest nagyobb hatáskörrel és önállósággal rendelkezik, amely egyben nagyobb felelősséget is maga után vonja.

A vizsga előkészítése ütemezésénél a vizsgabizottság, különösen a vizsgafelügyelőt időben történő megbízásához a bejelentési határidőket (45 nap) kell szem előtt tartani a területi gazdasági kamara vizsgafelügyelő személyére vonatkozó javaslatának megkéréséhez.

Az akkreditált vizsgaközpont az előkészítő feladatok lezárásaként gondoskodik a szakmai vizsga helyszínének előkészítéséről, személyi és tárgyi feltételeinek a szakmai vizsga során történő folyamatos biztosításáról.

A szakmai vizsga jellemzői :

A szakmai vizsga lebonyolításánál a korábbi rendszerhez képest is találkozunk eltérésekkel.

A szakmai vizsga felépítése:

az Szkt. szerinti szakmai vizsga minden esetben két lényeges részből áll.

1. Az ún. központi interaktív vizsgatevékenység, amelynek keretében a szakképzésért felelős miniszter által jóváhagyott (a vizsgán megszerezhető szakma szakmai ismeretkörét felölelő) feladatbankból számítógép által véletlenszerűen generált vizsgafeladatsort kell megoldani. Ennek lehetséges központi időpontjait (a vizsgaidőszakokhoz igazodóan) a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter jelöli ki és teszi közzé az általa irányított minisztérium (ITM) honlapján, illetve Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal (NSZFH) honlapján. Ez a vizsgarész számítógépen keresztül, zárt rendszerű vizsgarendszerben fog működni és ebben történik az eredmények értékelése és közzétevése is. Az átmeneti időszakban azonban még lehetséges, hogy a feladatbankból véletlenszerűen generált vizsgafeladatsort papír alapon kell megoldani és kiértékelni.
2. Az ún. Projektfeladat, amelyet az akkreditált vizsgaközpont készít el, és amely a szakma jellegétől és az akkreditált vizsgaközpont döntésétől (az akkreditált eljárásrendjétől, szabályaitól) függően lehet a projektfeladat keretében részben vagy egészben

megvalósított gyakorlati vizsgamunka, vizsgaremek, vizsgamű vagy egyéb vizsgaprodukciónak vagy záródolgozat vagy portfólió. Ezen összetett feladattal a gyakorlati felkészültség átfogóbb felmérésére nyílik lehetőség. Az elkészült projektfeladatot a vizsga utolsó szakaszában, szóban az adott szakma folytatásához szükséges ismeretek ellenőrzésére is kiterjedően meg kell védeni. A védelem szintén a szakma jellegétől függően lehet rövid prezentáció, a feladat eredményének (működésének) rövid bemutatása vagy szakmai beszélgetés a feladat végrehajtásának lépéseiről, azok szakszerűségéről, a feladat alternatív megoldásának esetleges lehetőségeiről stb. E vizsgarész időpontját az akkreditált vizsgaközpont határozza meg (természetesen a központi interaktív vizsganapok és a vizsgaidőszakok keretei figyelembevételével).

Az új vizsgastruktúra más jellegű, összetettebb felkészültséget és önállóbb munkát vár el a vizsgázótól.

Nincs változás a szakmai vizsga időbeli kereteiben, lehetőségeiben a korábbi gyakorlathoz képest. A vizsgát a kezdéstől számított 30 napon belül kell befejezni, az interaktív vizsgatevékenység 8:00 és 18:00 óra, a projektfeladat 7:00 és 19:00 óra között kerülhet végrehajtásra. A napi vizsgaidő maximum 8 óra lehet és egy vizsgázó számára a vizsgára maximum 3 különböző napon kerülhet sor (pl. első nap 2 órás interaktív vizsgatevékenység, második nap a projektfeladat 5 órás része, a harmadik nap a projektfeladat befejezése és 10 perces védelem összesen 4 óra időtartamban).

Jelentős eltéréssel az új vizsgarendszerben: a vizsga nyelve. Az új jogszabályi háttér lehetővé teszi, hogy a szakmai vizsgára részben vagy egészben idegen nyelven kerülhessen sor.

Az akkreditált vizsgaközpontnak minden esetben biztosítani kell a magyar nyelvű vizsgázás lehetőségét, de emellett szabadon dönthet valamely idegen nyelvű vizsgáztatás lehetőségéről is (természetesen az akkreditálási követelményeknek a választott idegen nyelv tekintetében is meg kell felelni).

A szakmai vizsga lebonyolítása, a vizsgabizottság működése

A korábbi gyakorlatból megszokott „alapszabály” miszerint a szakmai vizsgát a lebonyolítási rend szerint kell lebonyolítani, az új szakmai vizsgák esetén is megmaradt.

A vizsgahelyszínek megfelelőségét továbbra is írásban kell rögzíteni, amelyet a vizsgafelügyelő és a vizsgabizottság további tagjai aláírásukkal hitelesítenek.

Az egyes vizsgatevékenységek a lebonyolítási rendben meghatározott személyek jelenlétében kezdhetők meg és folytathatók le.

Jelentős eltérést mutat a vizsgabizottság összetétele, feladatköre. Az új vizsgabizottság összetétel és feladatellátás tekintetében igazodik a személyek tanúsítását végző testületek általános követelményeit rögzítő szabványban meghatározott mérési, értékelési struktúrához.

A vizsgabizottság minden tagjának van egy fő feladata, szerepköre, amelyet nem oszthat meg, adhat át más bizottsági tagnak.

A vizsgabizottság tagjaival szembeni általános elvárás, hogy rendelkezzenek a vizsgán megszerezhető szakma oktatásához jogszabályban előírt feltételekkel (ez pl. alapvetően megegyezik a korábbi elvárásokkal, az Szkt. 93. § (3) bekezdéséhez 272. § (4) A vizsgafelügyelő, illetve a vizsgabizottság további tagja nem lehet az, aki a vizsgázót a szakmai vizsgára felkészítésében részt vett vagy a vizsgázó hozzátartozója).

A vizsgafelügyelő feladatai:

- ellenőrzi a vizsga előkészítését (a vizsgázók vizsgára bocsáthatósága, a vizsgafeltételek, egészséges, biztonságos vizsgakörülmények megléte),
- ellenőrzi a vizsgán felhasznált dokumentumokat (vizsgajegyzőkönyv, feladtleírások, ülésrend, a vizsga adatainak rögzítését biztosító dokumentumok, tűz- és munkavédelmi oktatás jegyzőkönyve, stb.), formai, tartalmi megfelelőségüket (alkalmasak-e az értékelési folyamathoz szükséges adatok, időpontok, információk rögzítésére) – e feladatba bevonhatja az érintett vizsgabizottsági tago(ka)t is (az interaktív vizsga esetén különösen fontos a dokumentálás lehetősége, hiszen ott a „virtuális térben” zajlik a vizsga, ezért nem lehet a „dolgozatra” feljegyezni, hogy pl. mosdóba kiment, bejött),
- tájékoztatja a vizsgázókat a vizsga általános és az egyes feladatokkal kapcsolatos szabályairól, a vizsga várható ütemezéséről,
- vezeti a vizsgát, felügyeli a vizsga folyamatának jogszerűségét, a nyugodt, biztonságos feladatvégzést biztosító feltételek folyamatos meglétét,
- felügyeli a jegyzőt, gondoskodik a szabályszerű iratokról, hitelesítésükről,
- ellenjegyzi az értékelési folyamat eredményének dokumentumait, jóváhagyja a vizsgajegyzőkönyvet.

Tehát a vizsgafelügyelő a korábbi vizsgálónök irányító, felügyelő szerepkörét ellátja, de nem vesz részt konkrétan a vizsgáztatás folyamatában, és mint később látjuk, a vizsgaeredményre irányuló döntési folyamatban sem. Egyetlen fontos döntési hatásköre: a vizsgafelügyelő bármikor felfüggesztheti a vizsgát, ha a lebonyolítás jogszerű feltételei (amelybe természetesen a nyugodt vizsgalétkör és a biztonságos, balesetmentes vizsgakörülmények is beleértendő) nem biztosítottak. Fontos még megjegyezni, hogy ha a szakmai vizsga nyelve nem magyar, vagy a képzési és kimeneti követelmény a vizsgára bocsátás feltételeként középfokú nyelvvizsgát ír elő, és vizsgán idegen nyelvi követelmények is vannak, akkor legalább a vizsgafelügyelőnek a szakmai vizsga nyelvét anyanyelven kell beszélnie, vagy abból a KER szerinti C1 szintű államilag elismert nyelvvizsgával kell rendelkeznie.

A mérést végző tag: aki a lebonyolítási rend szerint vesz részt a vizsgáztatásban.

Fő feladata: a projektfeladat lépései megvalósításának (és feladattól függően akár végrehajtási sorrendjének, módjának, az egyes lépések időtartamának) ellenőrzése, a feladattal kapcsolatos eredmények (és feladattól függően akár a feladatok sorrendjének, az egyes lépések időtartamának, szakszerűségének, a használt eszközöknek, az alkalmazott módszereknek) a rögzítése.

A vizsgabizottság mérést végző tagjával szembeni további követelmény, hogy a megbízás időpontjában is rendszeres oktatási tevékenységet folytasson (a vizsgán megszerzhető szakma ismeretkörében).

Az értékelést végző tag: Ő tevékenyen, érdemben nem vesz, nem vehet részt a mérés (vizsgáztatás) folyamatában (pártatlanság, függetlenség biztosítása), hanem a mérést végző tagtól kapott adatok (eredmények) és információk (feladattól függően a végrehajtási sorrend, mód, szakszerűség, az egyes lépések időtartama stb.) alapján elvégzi az értékelést (az akkreditált vizsgaközpont által kidolgozott feladathoz elkészített értékelési útmutatóhoz igazodóan).

Ezt követően az értékelés eredményét bemutató dokumentációt a vizsgafelügyelő általi ellenjegyzést követően továbbítja az akkreditált vizsgaközpont vezetőjének.

A vizsgabizottság munkájával kapcsolatban a vonatkozó jogszabályi háttér kimondja, hogy a vizsgabizottság tagjai együttesen és az általuk külön-külön ellátott feladatok tekintetében önállóan is felelősek a szakmai vizsga szabályos és zavartalan lefolytatásáért.

Emellett az Szkr. biztosítja a vizsgaközpont számára a lehetőséget (amely egyben kötelezettség is, hiszen elmulasztása esetén az akkreditációja is kockán foroghat), hogy a vizsgabizottság jogellenes működése vagy annak előre látható bekövetkezése esetén felhívja a vizsgabizottság figyelmét a jogszerű működés feltételeinek biztosítására, megtartására.

Speciális vizsgakörülmények

Az új szakmai vizsgáztatási jogszabályi környezet is ír arra, hogy sajátos nevelési igényű, illetve fogyatékkal élő emberek is részt vesznek szakmai vizsgákon. Számukra változatlanul biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférést, a sajátos nevelési igény, illetve a fogyatékoság jellegéhez igazodó vizsgáztatás lehetőségét. Az ehhez kapcsolódó kedvezmények azonban kizárólag az annak alapjául szolgáló körülménnyel összefüggésben biztosíthatóak, és nem vezethetnek a szakma megszerzéséhez szükséges követelmények alóli általános felmentéshez. Ezen törvényi háttér alapján, az érintettek szakmai vizsgája megvalósulásának elősegítésére az Szkr. a következő lehetőségeket biztosít.

Az akkreditált vizsgaközpont:

- a halláskárosodott vizsgázó kérelmére a vizsgatevékenység szóban történő részének idejére – ha az indokolt – jelnyelvi tolmácsot biztosít,
- a vizsgázó igazolt kérelme alapján engedélyezheti a vizsgázó mentesítését a vizsgatevékenység idegen nyelvi része vagy annak egy típusa, szintje alól, ha a vizsgázót a szakmai oktatás során is mentesítették az idegen nyelv értékelése és minősítése alól,

- engedélyezheti az interaktív vizsgatevékenység szóban történő vizsgatevékenységgel vagy a vizsgatevékenység szóban történő részének interaktív vizsgatevékenységgel történő felváltását,
- engedélyezheti az adott vizsgatevékenység az arra meghatározott időnél hosszabb idő alatt történő teljesítését azzal, hogy a projektfeladat esetén a hosszabbítás nem haladhatja meg a projektfeladatra előírt időtartam harminc százalékát, kivéve, ha a képzési és kimeneti követelmények másként rendelkeznek.

A fenti kedvezmények közül egy vagy több biztosításáról az akkreditált vizsgaközpont – az Nkt. szerinti szakértői bizottság szakértői véleményére tekintettel – dönt.

Dokumentálás

A szakmai vizsga kötelező, jogszabályban rögzített dokumentumaival kapcsolatban a vizsgajegyzőkönyvet kell kiemelni, mivel ez, és mellékletei támasztják alá a szakmai vizsga jogszerűségét, hitelességét.

Az Szkr. szerint a szakmai vizsgáról vizsgajegyzőkönyv készül, amely időrendben tartalmazza a szakmai vizsga összes eseményét. A vizsgajegyzőkönyvben rögzítésre kell, hogy kerüljenek a szabálytalanságok, az igazolt vagy igazolatlan hiányzások, a felmentések [tanulmányi verseny vagy egyéb mentesítést igazoló dokumentum (pl. korábbi sikertelen vizsga törzslap kivonat) alapján], a vizsgafelügyelő szakmai vizsgával kapcsolatos tapasztalatai, a vizsga (lebonyolításának) értékelése. A szakmai vizsga utolsó vizsgatevékenységét követően a vizsgajegyzőkönyvet le kell zárni, és csatolni kell hozzá a vizsgaösszesítő ívet (A vizsgázó vizsgatevékenységen elért eredményeit a teljes vizsgacsoport esetében az elektronikus vizsgarendszerben kitöltött vagy onnan letöltött egyetlen vizsgaösszesítő íven kell vezetni.), továbbá a felmentési kérelemhez benyújtott okiratok másolatát.

A vizsgajegyzőkönyv mellékletét képezi továbbá a lebonyolítási rend és a vizsgatevékenységek lebonyolításának helyszínét, személyi és tárgyi feltételeit, azok biztosításának módját, a feltételek megfelelőségének tényét írásban rögzítő dokumentum.

A szakmai vizsga jegyzőkönyvét és valamennyi mellékletét a szakmai vizsga jegyzője, a vizsgafelügyelő és a vizsgabizottság további tagjai írják alá. A vizsgajegyzőkönyvet (a mellékleteivel együtt) az akkreditált vizsgaközpont irattárában öt évig kell őrizni.

A vizgabizottság szerepe a szakmai vizsgáztatás folyamatában

A szakmai vizsga megkezdését követően az akkreditált vizsgaközpont visszavonul és hagyja dolgozni a vizgabizottságot. Fontos, hogy a vizgabizottság hatásköre korlátozottabb, mint a korábbi rendszerben, mivel:

1. A vizsgával kapcsolatos felmentési kérelmekről, a fogyatékkal élő, illetve az SNI vizsgázók esetén a szakmai vizsga teljesítésének alternatív módjáról, a vizsga szükség esetén 1 nappal

történő meghosszabbításáról, a vizsgázó végső vizsgaeredményéről az akkreditált vizsgaközpont dönt. Ezek a hatáskörök korábban a bizottságnál voltak.

2. Az új vizsgarendszer szerinti vizsgabizottság nem írja alá a törzslapot (bár a nevük feltüntetésre kerül rajta) és a kiállításra kerülő oklevélen, bizonyítványon is csak az akkreditált vizsgaközpont vezetőjének az aláírása szerepel. Így megállapítható, hogy az új vizsgarendszerben a teljes vizsgafolyamatért és a vizsga eredményéért egyedül az akkreditált vizsgaközpont felel (ami érthető, hiszen azért kezdeményezte a vizsgaközponttá válást, hogy ezt a feladatot önállóan és teljes körűen, saját hatáskörben végezhesse, láthassa el).
3. A vizsgabizottság vonatkozásában azt állapíthatjuk meg, hogy szerepe, feladata, tevékenysége nélkülözhetetlen része a vizsgáztatási folyamatnak, a korábbi döntéshozó funkciója helyett, alapvetően döntés-előkészítő szerepet lát el a vizsgáztatás folyamatában.

A szakmai vizsga eredményének megállapítása

A vizsgázó teljesítményét vizsgatevékenységenként, az egyes vizsgatevékenységek esetén elért/megszerzett pontszámok százalékban és érdemjegyben történő kifejezésével kell értékelni. Az elérhető pontszámok százalékos teljesítésének érdemjegyben történő kifejezését is tartalmazza az Szkr. a következők szerint:

- hetvenkilenc százalék fölött jeles (5),
- hatvan és hetvenkilenc százalék között jó (4),
- ötven és ötvenkilenc százalék között közepes (3),
- negyven és negyvenkilenc százalék között elégséges (2),
- negyven százalék alatt elégtelen (1).

A szakmai vizsga minősítését az egyes vizsgatevékenységek képzési és kimeneti követelményekben meghatározott értékelési súlyarányának megfelelően kell kiszámítani. Sikertelen a szakmai vizsga, ha bármelyik vizsgatevékenység eredménye elégtelen. A szakmai vizsga eredményét az akkreditált vizsgaközpont a szakmai vizsgát követő öt napon belül hirdeti ki.

A vizsgabizottság tagjainak feladatai

Szakmai vizsga esetén:

A vizsgabizottság 3 tagból áll.

A vizsgafelügyelő, illetve a vizsgabizottság további tagja nem lehet az, aki a vizsgázó szakmai vizsgára történő felkészítésében részt vett, vagy a vizsgázó hozzátartozója.

A vizsgafelügyelő és a vizsgabizottság további tagja csak olyan személy lehet, aki a vizsgán megszerezhető szakma oktatásához jogszabályban előírt feltételekkel rendelkezik.

A vizsga ellenőrzési feladatait ellátó tagja a vizsgafelügyelő (Szkr. 272. § (2-6)), aki felel a vizsga szabályszerűségéért, továbbá:

A szakmai vizsga megkezdése előtt

- ellenőrzi a szakmai vizsga előkészítését, a szükséges szakmai, tárgyi és személyi feltételeket, az egészséges és biztonságos vizsgakörülmények meglétét,
- ennek keretében mind az interaktív, mind a projektvizsga-tevékenység megkezdése előtt végez ellenőrzést, ellenőrzés eredménye nyilatkozatban kerül rögzítésre, melyet vizsgabizottság minden tagja aláír,
- megfelelés esetén engedélyezi a vizsgatevékenység megkezdését (Szkr. 276. § (4))
- a vizsgabizottság további tagjainak bevonásával ellenőrzi a szakmai vizsga jogszabályban előírt dokumentumainak meglétét, azok formai és tartalmi megfelelését, (Szkr. 273. § (2))
- vezeti a szakmai vizsgát és jóváhagyja a vizsgajegyzőkönyvet,
- ellenjegyzzi az értékelési folyamat eredményét bemutató dokumentációt,
- tájékoztatja a vizsgázókat az egyes vizsgatevékenységek előtt az őket érintő döntésekről, tudnivalókról.

Az ellenőrzési feladatok keretében:

- ellenőrzi, hogy a jelentkezők a szakmai vizsga megkezdéséig igazolták, hogy a szakmai vizsgára bocsátáshoz szükséges feltételekkel rendelkeznek, ellenőrzi az eredeti igazoló dokumentumokat;
- interaktív vizsgatevékenység esetén: ellenőrzi a jelenlévők személyazonosságát, felszerelését, tájékoztatja a vizsgázókat az egyes vizsgatevékenységek előtt- így az interaktív vizsgatevékenység előtt is-az őket érintő döntésekről, tudnivalókról, etikai szabályokról a tűz-baleset és egészségvédelmi előírásokról (szükség szerint a teremfelügyelő bevonásával)
- projektfeladat esetén: ellenőrzi a jelenlévők személyazonosságát, felszerelését,

tájékoztatja a vizsgázókat az adott vizsgatevékenység lebonyolításának rendjéről és a projektfeladat elkészítésével kapcsolatos egyéb tudnivalókról, etikai szabályokról, szabálytalanságok következményeiről továbbá a vizsgatevékenység helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról. (szükség szerint bevonva a technikai feltételek biztosításáért felelős személyt;

- gondoskodik a szakmai vizsga iratainak szabályszerű kiállításáról és hitelesítéséről, felügyeli a szakmai vizsga jegyzőjének munkáját,
- a szakmai vizsga lezárását követően elkészíti a szakmai vizsga előkészítésével, lebonyolításával, a vizsgáztatás feltételeivel, a KKK-ban leírtak teljesülésével, valamint, a jogszabályi rendelkezések betartásával, kapcsolatos észrevételeit, javaslatát tartalmazó elektronikus jelentését, amelyet a szakmai vizsga befejezését követő egy héten belül rögzít az elektronikus vizsgarendszerben. (Szkr. 285. § (1 a-b)).

A vizsgabizottság mérési feladatokat ellátó tagja csak olyan személy lehet, aki megbízása időpontjában a vizsgán megszerezhető szakma tekintetében rendszeres oktatási tevékenységet folytat. (Szkr. 272. § (4)).

A vizsga **mérési feladatait ellátó tagja** végzi a vizsgázó tudásának a felmérését:

- ellenőrzi a projektfeladat megvalósításának lépéseit, és rögzíti azok eredményeit;
- átveszi az elkészült projektfeladatot és feljegyzi ennek az időpontját;
- szükség szerint a vizsgadokumentációhoz fotót, videót készít a projektfeladatról;
- elvégzi a javítási-értékelési útmutató szerinti javításokat, méréseket, rögzíti a mérési eredményeket, mérés eredményeként elért pontszámokat, megteszi az értékeléshez szükséges szakmai javaslatát;

A szakmai vizsga lezárását követően elkészíti

- a szakmai vizsga előkészítésével, lebonyolításával,
- a vizsgáztatás feltételeivel,
- a KKK-ban leírtak teljesülésével, valamint,
- a jogszabályi rendelkezések betartásával, kapcsolatos észrevételeit, javaslatát tartalmazó elektronikus jelentését, amelyet a szakmai vizsga befejezését követő egy héten belül rögzít az elektronikus vizsgarendszerben. (Szkr. 285. § (1)).

Szükség esetén Vizsgaközpont a pártatlansági, összeférhetetlenségi szabályok betartása mellett

az Szkr. követelményeivel összhangban megbízhat, a vizsgafeladatok előzetes javításra külön segítő személyzetet, akik által végzett javítást, pontozást a mérést végző bizottsági tagnak minden esetben kötelezően felül kell vizsgálni, annak tudatában, hogy a tudásmérés felelőse a mérést végző bizottsági tag.

A **vizsga értékelési feladatokat ellátó tagja** minősíti a vizsgázó teljesítményét:

- interaktív vizsga esetén ellenőrzi, jóváhagyja az automatikus javítást, megteszi szükséges észrevételeit, kitölti az értékelő lapot;
- projektfeladat esetén a mérést végző tagtól kapott adatok és információk alapján, a mérési eredményt, javasolt pontszámot felülvizsgálva, elvégzi az értékelést;
- az értékelési folyamat eredményét bemutató dokumentációt a vizsgafelügyelő általi ellenjegyzést követően továbbítja a Vizsgaközpont vezetőjének (Szkr. 273. § (4 a- b));
- az értékelést a vizsgabizottság értékelési feladatokat ellátó tagja írja alá (Szkr. 283. §(1)).

A vizsgafelügyelői feladatokat a vizsga ellenőrzési feladatokat ellátó tagja látja el, akit a területileg illetékes gazdasági kamara delegál, ennek hiányában (delegálás nem történik meg a vizsga megkezdését megelőző 12. napig) pedig a vizsgaközpont kér fel. A delegált tag megbízását a Ceglédi Vizsgaközpont megtagadhatja és helyette határidő megjelölésével más személy delegálását kezdeményezheti. A megtagadás indokának valósnak és okszerűnek kell lennie. A vizsgabizottság tagjainak a tisztsége az erre szóló megbízás elfogadásával jön létre.

Amennyiben a vizsgabizottság tagja a megbízás elfogadása ellenére nem tud részt venni a vizsgán, úgy arról haladéktalanul értesítenie kell a Ceglédi Vizsgaközpont vezetőjét, aki gondoskodik új bizottsági tag kijelöléséről.

A vizsgafelügyelő és a vizsgabizottság további tagja együttesen és az általuk külön-külön ellátott feladatok tekintetében önállóan is felelősek a szakmai vizsga szabályos és zavartalan lefolytatásáért. (Szkr. 273. § (1))

VIZSGADÍJAKRÓL

A 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet 288. § határozza meg a szakmai vizsga maximális díját és ennek az állami megtérítésének feltételeit:

„A szakmai vizsga díja vizsgázónként legfeljebb huszonháromezer forintnak az adott szakma ágazatához kapcsolódóan a 332/A. §-ban, illetve a 4/A. mellékletben meghatározott súlyszorzóval számított összege.”

289. § (1) A szakmai vizsga díját az olyan vizsgázó esetében, aki a szakképzésben ingyenes részvételre jogosult az akkreditált vizsgaközpont számára a szakképzési államigazgatási szerv utólag megtéríti.

(2) A szakmai vizsga díjának utólagos megtérítésére az akkreditált vizsgaközpont az olyan vizsgázó után jogosult, aki a szakmai vizsgát ténylegesen megkezdte. Az utólagos megtérítést a szakképzési államigazgatási szerv az elektronikus vizsgarendszer adatai alapján a vizsgaidőszakot követő negyvenöt napon belül hivatalból teljesíti.”

Díjazás

A korábbi szabályozástól eltérően a vizsgabizottság szakmai vizsgáztatással összefüggő díjazásáról, illetve esetleges költségtérítésről az új jogszabályi háttér nem tartalmaz egyetlen rendelkezést sem. A vizsgafelügyelő kivételével nem dönthető el „központilag”, hogy az akkreditált vizsgaközpont saját hatáskörében milyen módon fogja biztosítani a vizsgabizottság további tagjait a vizsgára, így azt sem lehet megmondani, hogy indokolt-e vizsgáztatási díjról rendelkezni. Az önállóan működő akkreditált vizsgaközpont saját hatáskörben döntheti el, hogy kinek, mennyit és hogyan fizet a vizsgáztatási feladatokban történő közreműködésért.

A szakmai vizsgákkal kapcsolatban egyetlen díjtétel került jogszabályban meghatározásra a vizsgázótól vizsgadíj címen beszedhető összeg. Mértéke legfeljebb 23.000 forint megszorozva a vizsgán megszerezhető szakma ágazatához kapcsolódóan az Szkr. 332/A. §-ban meghatározott súlyszorzóval.

A vizsgadíjhoz kapcsolódóan az Szkr. kimondja továbbá, hogy a szakmai vizsga díját a megjelölt mértéken belül az akkreditált vizsgaközpont úgy állapítja meg, hogy az a ráfordításaira és működéséhez szükséges ésszerű nyereségre fedezetet biztosítson.

Vizgabizottság tagjainak díjazása

A vizsgaközpont a vizsga lebonyolításával kapcsolatban az alábbi vizsgáztatási díjakat fizeti

- a vizgabizottság tagjai számára:

- Alapdíj: a vizsga évének első munkanapján érvényes minimálbér 9,5 %-a.
- Változó díj: a vizsga évének első munkanapján érvényes minimálbér 2 %-a, minden egyes vizsgázó után, akit az adott vizsgára bejelentettek.

- a jegyző:

- Változó díj: a vizsga évének első munkanapján érvényes minimálbér 2 %-a, minden egyes vizsgázó után, akit az adott vizsgára bejelentettek.

- a vizgabizottság munkáját segítő szakértők esetében:

- Változó díj: a vizsga évének első munkanapján érvényes minimálbér 1 %-a, minden egyes vizsgázó után, akit az adott vizsgára bejelentettek.

- az egyéb időszakos feladatokat ellátók

(pl: teremfelügyelő, folyosó felügyelő, rendszergazda, stb.) esetében:

- Változó díj: a vizsga évének első munkanapján érvényes minimálbér 0,5 %-a, minden egyes megkezdett óra után, ami az adott vizsgán közvetlenül ellátott feladataihoz kapcsolódik.

A vizsgáztatási díj kiszámításánál a végösszeget bruttó összegként kell figyelembe venni és a kerekítés szabályai szerint százszázalékos értékre kell kerekíteni.

Amennyiben a vizsgabizottsági tag vagy jegyző állandó lakhelye (és ha van tartózkodási helye) a vizsga helyszínétől tömegközlekedési eszközök használatának figyelembevételével több, mint 50 km-re van, akkor utazási költség elszámolására van lehetőség az alábbiak szerint:

- Tömegközlekedési eszköz igénybevétele esetén a menetjegy ára,
- Saját gépjármű használata esetén,
  - a személyi jövedelemadóról szóló, 1995. évi CXVII. törvény, valamint
  - a munkába járással kapcsolatos utazási költségtérítésről szóló, 39/2010. (II. 26) Korm. rendelet előírásai alapján történik.

Vasút igénybevétele esetén 2. osztályú menetjegy számolható el.

Az utazási eszközt a vizsgáztató választja meg oly módon, hogy a vizsganapokon a vizsgatevékenységek megkezdése előtt, a pontos kezdést lehetővé tevő időpontban a helyszínre tudjon érkezni.

Amennyiben a rendelkezésre álló közlekedési eszközökkel e feltétel nem biztosítható, vagy a vizsgáztató, a vizsgaközponttal szállásköltség megtérítéséről állapodott meg, úgy a vizsgáztató éjszakánként legfeljebb a minimálbér tizenöt százalékának megfelelő összeghatárig szállást vehet igénybe.

A vizsgaközpont – külön megegyezés alapján – gondoskodhat a vizsgabizottság utaztatásáról és a szállásáról, amely esetben az érintett személyt külön utazási, és szállásköltség nem illeti meg.

Amennyiben a jegyzővel vagy a vizsgabizottság munkáját segítő szakértővel, egyéb időszakos vagy technikai feladatot ellátó olyan munkavégzésre irányuló szerződést kötött, amely tartalmazza a vizsgákkal kapcsolatos feladatok ellátását is, akkor e személyeket külön vizsgáztatási díj nem illeti meg.

A vizsgáztatási díj, továbbá az utazási és szállásköltség kifizetésére legkésőbb a vizsga utolsó vizsganapját követő tizenöt napon belül kerülhet sor.

Képesítő vizsga esetén a szakmai vizsgákra vonatkozó vizsgáztatási és egyéb közreműködői díjak az irányadóak.

Javító és pótlóvizsga díját a szakmai, illetve képesítő vizsga díjának arányosításával, valamint anyag és műhelyköltség egyedi a szakmai specifikumokat figyelembe vevő kalkuláció szerint kell meghatározni.

A magyar és az angol nyelvtől eltérő más nyelvű (kérhető idegen nyelvek: francia, német, olasz, spanyol) Europass-kiegészítő elektronikus formában, a vizsgázó külön kérésére papíralapú iratként kerül kiadásra, a kiadásáért a kérelmező nyelvenként a kérelem benyújtásakor érvényes minimálbér 5 %-ának megfelelő térítési díjat fizet az akkreditált vizsgaközpont részére.